

Що таке український націоналізм

У націоналізму багато визначень. Частина з них звична нам з радянських часів — «почуття національної винятковості і переваги», наприклад. А інша частина заново відкривається: це просто палке національне почуття і любов до своєї країни.

Оскільки слово «націоналізм» походить від слова «нація», то потрібно одразу уточнити, що в світі послуговуються двома основними визначеннями нації:

1) етнічне: культурно-мовна спільність (наприклад, етнічні українці);

2) політичне: громадяни однієї країни (наприклад, усі громадяни України, незалежно від етнічного походження).

Націоналізм — це система переконань, спрямована на захист і розвиток своєї нації. Відповідно, український націоналізм може бути направлений на користь:

1) етнічних українців;

2) усіх громадян України.

Оскільки в українських паспортах немає графи «національність», то саме поняття «українець» в останні двадцять років набуває дещо іншого значення. «Українцем» тепер може бути і росіянин, і татарин, і єврей. Формується українська громадянська нація, яка спирається на традиції українців, які власне й створили цю країну і державу.

Але чи всі громадяни — члени громадянської нації? З формальної точки зору — так, але події 2013-2014 років показали, що для виживання країни потрібні, крім паспорта, ідеали і переконання. Революцію Гідності почали свідомі українці, вони ж тепер і воюють зі зброєю в руках проти зовнішнього ворога. Вони називають себе націоналістами або бандерівцями (при цьому людина може бути не етнічним українцем і російськомовною), але за нинішніх історичних умов це звичайний здоровий патріотизм молоді держави й суспільства, що роз-

вивається. Однак український патріотизм має своє історичне коріння, точно так само, як має своє коріння Україна.

Саме минуле України пояснює, що таке український націоналізм.

«Доречне запитання: а чому тоді ця книжка називається «Український націоналізм: короткий курс з історії України», а не, приміром, просто «Коротка історія України»? Річ у тім, що «історія України» — це, по суті, все, що відбувалося на території України в минулому. А український націоналізм — це ідея творення і захисту вільного українського суспільства. Це дії патріотів, активних і творчих людей, історія боротьби за ідею, яку в різні часи розуміли і називали по-різному. Тому тут викладена не історія України, а історія створення України. А це був шлях формування української нації.

ВИТОКИ

Один із найпоширеніших радянсько-московських історичних шаблонів проголошує, що українці — то «заблукана» або «загублена частина росіян». І одним з аргументів, мовляв, є той факт, що з IX століття Київ був центром держави Русь, єдиним спадкоємцем якої є нинішня Росія, оскільки в ній живуть «росіяни» («русскіє»). За часів середньовічної Київської імперії не було держави Україна, як і самої назви «українці». В основних європейських мовах «Русь» і «Росія» позначаються одним словом: або Russia, або Russie, або Russland Але насправді Русь і Росія — два різні історичних явища. У реальній Давній Русі жили не «росіяни». Там жили «руси», або «русини» — цими старими самоназвами українці користувалися ще на початку минулого століття. Чи може народ або країна змінювати назву? Ми знаємо приклад Галлії та Франції, Валахії та Румунії. Отже, може за певних історичних обставин. Чи мають

українці давнє історичне коріння? Хто жив у Києві за часів Русі? Спробуємо відповісти.

ФАКТИ. Наприкінці IX століття утворилася держава Русь із центром у Києві. Її правляча династія Рюриковичів мала скандинавське походження. До XI ст. володіння київських князів охопили території від Карпат до Волги. До середини XII ст. Русь розпалася на півтора десятка окремих земель-держав.

ЗАПИТАННЯ. Чи існували тоді українці? Яке їх походження? Чи був у Давній Русі «один народ»?

Для кого є проблемою походження українців?

Найбільшою втратою Москви в останню епоху є втрата України. Тому основою основ пропаганди Кремля є постійне повторення думки про те, що Україна «не відбулася», що вона — «штучне нежиттєздатне утворення», що українці — «не народ». Але ж ми з вами знаємо, що Україна відбулася, і що вона життєздатна, і що ми — народ. Просто часто це переконання у нас ґрунтується на вірі. Проте щоб українська справа перемогла, потрібні ще й знання. Бо в усі часи знання — це сила. А якщо наше знання зміцнює нашу віру, то й броня наша буде міцною, і танки наші будуть супершвидкі.

Питання про походження українців — насправді для самих українців не проблема. Воно дуже хворобливе й небезпечне для російських вождів. Адже, хоч там як, а Київ залишається, як написано в літописі, «матір'ю городів руських». А Київ — це Україна. І нічого тут уже не скажеш про російського «старшого брата». Історія Росії виявляється «без ніг». І велика імперія, яку 500 років будували московські князі, російські імператори, радянські генсеки, а тепер господарі енергетичної наддержави, може здатися «висхідним продуктом» теж доволі чималой, порівняно з іншими європейськими країнами (найбільшої

в Європі за територією і п'ятої за населенням), української нації, яку начальницькі предки Володимира Путіна ще сто років тому презирливо називали малоросами. Тому існування України — хрест на могилі Російської імперії.

То що нам навіюють?

— Що країна з назвою «Україна» не може претендувати на спорідненість із державою, яка називалася «Русь», а народ «українці» не має жодного стосунку до стародавніх «руських», чи «русичів».

— Що в Стародавній Русі існувала «давньоруська народність», яка згодом унаслідок ворожих захоплень розпалася на росіян, українців і білорусів. Її спадкоємцями є росіяни, які зберегли стару назву «русские».

— Що єдність Давньої Русі як держави була природною, а розпад — штучним і шкідливим. Тому все, що розпалося, необхідно «возз'єднати».

Історичні нюанси ми розглянемо нижче, а зараз просто розставимо загальні акценти.

Територія сучасної України в будь-яких історичних схемах походження слов'ян є основною частиною слов'янської прабатьківщини. Відомостей про те, що місцеве слов'янське населення кудись звідси емігрувало, в історії немає. Воно, звісно, частково переселялося на землі від Балтики та Адріатики до Волги, але основна частина завжди залишалася. Відповідно, нинішні українці є прямими нащадками слов'янського населення своєї країни, яке тут жило 1500 років тому. В цей час на території Білорусі жили переважно предки балтів (зараз — литовці й латиші), а на території європейської Росії — фінів. Відтак, хоч би як у нас місцеві жителі себе називали і хоч би до складу яких держав входили, вони є одним корінним місцевим народом. Як цей народ називав себе або свою країну — це його особиста справа. Але факт, що і Русь — тут, і Україна — тут. І те, і те — наше. І Київ теж.